

радіації відмічаються у червні, а в Українських Карпатах (Міжгір'я) та на Закарпатській низовині (Берегове) - у липні. Неоднорідність підстильної поверхні і термічні контрасти спричиняють розвиток місцевої хмарності, що зумовлює строкатість у розподілі добових сум сумарної радіації. Найменші вони в Українських Карпатах (Міжгір'я - 14,6 МДж/м²), а найбільші - на Південному березі Криму (Карадаг - 23,1 МДж/м²). У добовому ході в першу половину дня надходить на 2-3% більше сумарної радіації, ніж у другу [1].

Список використаних джерел:

1. *Клімат України / За ред.. В.М. Липінського, В.А. Дячука, В.М. Бабіченко. - К.: Вид. Раєвського, 2003. - 343 с.*
2. *Кліматотвірні чинники: сонячна енергія, циркуляція атмосфери, підстильна поверхня, їх взаємодія. Розподіл сонячної енергії в атмосфері і на земній поверхні. [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://oseosvita.ua/library/klimatotvirni-cinniki-sonasna-energija-cirkulacia-atmosferi-pidstilna-poverhna-ih-vzaemodia-rozpodil-sonasnoi-energii-v-atmosferi-i-na-zemnij-poverhni-55333.html>.*

*Леньковська М., студентка Г-42 групи
Науковий керівник - к.г.н., викл. Гавришок Б.Б.*

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ НПП «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН»

Постановка проблеми в загальному вигляді. Територією Тернопільщини протікає одна з найкрасивіших у Європі і друга за величиною в Україні - річка Дністер.

Найцінніший, найживописніший відрізок Дністра довжиною в 250 кілометрів знаходиться між устями рік Золота Липа і Збруч. Тут Дністер тече по каньйоноподібній долині, утворюючи багато, фантастичної краси, меандрів. Згідно рішення всеукраїнського інтернет-опитування, оголошеного 26 серпня 2008 року, визнаний одним із 7 природних чудес України.

А у лютому 2010 року для збереження цінних природних та історико-культурних об'єктів лісостепової зони Придністров'я Указом Президента України створений національний природний парк «Дністровський каньйон» площею 10829,18 га. До його складу увійшли землі однойменного регіонального ландшафтного парку площею 10041,87 га. (території 48 сільських рад Борщівського, Буцацького, Заліщицького та Монастириського районів)(рис. 1).

Дослідженням території сучасного НПП «Дністровський каньйон» в різний час займались Відейко М. Ю., Гетьман І. В., Чайковський М. П., Свинко Й. М.

Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що на території Тернопільської області є чимало об'єктів природоохоронного фонду, і у зв'язку із розвитком туристичної галузі в Україні і в області, зокрема, постає питання перспектив розвитку даних територій з погляду використання їх як рекреаційно-туристичних об'єктів. Збільшення ролі Дністровського каньйону як об'єкту туризму дасть поштовх до соціально-економічного розвитку не тільки даного регіону, а країни загалом. Це стосується в першу чергу активних видів відпочинку та спортивного туризму. І хоча з кожним роком популярність каньйонів серед любителів природи та туристів-екстремалів зростає, багато які з цих природних об'єктів все ще залишаються для туристів маловідомими

Рис.1. Картохема НПП «Дністровський каньйон»[5].

Метою даної статті є дослідження рекреаційно-туристичного використання НПП «Дністровський каньйон».

Об'єкт дослідження - НПП «Дністровський каньйон».

Предмет дослідження - особливості рекреаційно-туристичного використання НПП «Дністровський каньйон».

Виклад основного матеріалу. Територія НПП багата пам'ятками історії та культури (431 шт.), архітектури (72 шт.), сприятливими рекреаційними ресурсами. Тут знаходяться значні запаси мінерально-лікувальних вод. Тому основною функцією НПП є звичайно ж природоохоронна. Однак, вона не єдина.

Наявність на цій території неповторних мальовничих ландшафтів, каньйоноподібних долин, своєрідність мікрокліматичних умов, величезна кількість ботанічних, геологічних, археологічних та палеонтологічних пам'яток природи здавна приваблювали

природодослідників, філософів-мислителів, поетів, художників, піснярів та просто бажаючих відпочити в екстремальних умовах.

Саме тому традиція сплавів у цих місцях сягає понад 70 років. Бажання "пройтися" по Дністру вже майже століття приваблює українських та іноземних мандрівників [1].

Мальовничий ландшафт гірського типу, чарівні діброви, річка, ставок, екзоти деревно-чагарникових порід, пташине різноголосся та різноманіття фауни роблять місцевість навколо річки справді райським куточком. Це прекрасний варіант для поціновувачів споглядального туризму.

Однак, найпоширенішим видом туризму на річці є туризм пізнавальний, зокрема екскурсійний, у вигляді сплавів вниз по течії. Вибір плавзасобу залежить від особистих вподобань і кількості багажу (катамарани, байдарки, плоту, каное тощо). Цей вид водного туризму підходить для людей різного віку та різної фізичної підготовки. Водний похід дає можливість регулювати фізичне навантаження і чергувати його з відпочинком, не припиняючи руху, брати з собою більше вантажу, відвідувати місця, важкодоступні при інших способах пересування [2].

Любителів сплавлитися не в групах чекає каякінг – вид спортивного туризму, який передбачає подолання водних маршрутів у вузьких довгих човнах – каяках. Особливістю є те, що для каякінгу підходять річки як із повільною, так і зі швидкою течією.

Менш поширеним на території Дністровського каньйону є суходутний туризм (пішохідний туризм, велосипедний та в'ючний туризм). Хоча останній має всі перспективи для подальшого розвитку.

Любителів гострих відчуттів Дністер також не залишить байдужими, його схили прекрасно підходять для пара- та дельтапланеризму. Обидва види на даний момент ще тільки розвиваються на території природного парку.

На відрізьку, довжиною 250 км, можна зустріти понад десяток карстових печер і гротів. Деякі можна побачити з рівня річкового плеса, до інших прийдеться прокладати окремий маршрут. Таким чином дані території приваблюють не тільки поціновувачів природи, а й шанувальників спелеотуризму. Найбільш відвідуваними є печери Оптимістична, Озерна, Кришталева, Вертеба. Вони являють собою не тільки науковий, а й неабиякий рекреаційно-пізнавальний та оздоровчий інтерес [3,4,5]. Гордістю природного парку є травертинові скелі - унікальні за своєю привабливістю порівняно молоді геологічні утворення з таємничими печерами і гротами.

Висновки. В запропонованому дослідженні ми розглянули основні аспекти туристично-рекреаційного використання НПП «Дністровський каньйон», зокрема на територіях, безпосередньо прилеглих до русла річки. З'ясували, що природо-ресурсний потенціал даного регіону

може повністю забезпечувати туристичний попит як українських, так і іноземних туристів. Найпоширенішим видом подорожей по Дністру були і залишаються різні види сплавів. Однак, варто зазначити і наявні фактори, які стримують розвиток даної галузі – це недостатнє фінансування з боку держави та не зацікавлення місцевої влади в розвитку туризму в регіоні. Тому на даному етапі пересічний турист може зустрітись з такими речами як нерозвинена інфраструктура та відсутність облаштованих місць для відпочинку. Проте, туризм в районі продовжує розвиватись, і в перспективі зможе стати одним із незмінних джерел доходу для територій в межах національного парку.

Список використаних джерел:

1. Дністер туристичний [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/article/txts/read/68994/Dnister_turystychnyj_de_mandruvat_y_i_shho_dyvytysa
2. Каньйони, як об'єкти туризму [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/vodoviz.htm
3. Свинко Й. М. Нарис про природу Тернопільської області : геологічне минуле, сучасний стан / Й. М. Свинко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 192 с.
4. Гетьман В.І. Заповідні куточки Тернопільщини / В. І. Гетьман // Персонал // № 4, 2009. – С. 2-5.
5. Гетьман В. Дністровський каньйон у національному природному парку // Вісник кийського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: географія, 2016.-№1. С. 23-28.
6. Дністровський каньйон – унікальна територія туризму: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16-18 травня 2009 р.). – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – 240 с.